

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:

Főttér 4-ik szám havá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, havá az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kolozsvár, 1877. nov. 22.

(?) Kolozsvár város 1878-ra előirányzott költségvetése a tervezet szerint tett kérek számban 336 ezer forintot, melyből népnevelési célokra volt szána 13,234 frt és pedig felekezeti és magán népnevelési intézetek segélyezésére 7234 frt, az 1876-ban folyamatba indult népnevelési alap gyarapítására pedig 6000 frt. A költségvetés a városi bizottság gyűlésében végig tárgyalatván, s kiadási rovata, új állomások rendszerezésével és jutalmazásokkal mintegy 2000 frtnyi összeggel megemeltetvén, megállapított, de miután az állami adók után szedendő 30%-nyi városi rovatál és a város saját bevételéből a kiadási összeget csak 3000 frt hián bírják fedezni: e 3000 frtnyi deficit elenyésztesítésére a bizottság a népnevelési alap gyarapítására szánt 6000 frtból törölt 3000 frtot.

A magyar állam orjási erőfeszítéseket tesz évek óta idült deficitjei elenyésztesítésére, de még egyszer sem jutott észébe, hogy az orvoslást a közoktatási budget csökkentése után eszközölje s az épen most folyó költségvetési tárgyalások a pénzügyi bizottságban némi emelkedést mutatnak e rovatban a múlt évi kiadásokhoz képest. Kolozsvár városi bizottsága és kormánya, mihelyt folyton fokozott kiadásai s az ez uttal is folyóbb emelt szükségletek rovata 3000 frt hiányt tüntet föl, legelső sorban is a népnevelési alap járulékának fele összegét töröli s egész léleknyugalommal megy, quasi re bene gesta, haza, talán el is dudorásztta hazatérő útjában:

— Szép hazánk!

Megfizetünk mind, mivel csak tartozunk!!

És teszi ezt a könnyű szerrel végrehajtott Kaiserschnittet saját reputációján az a város, a mely míg fejedelmi Kolozsvárnak gunyoltatja magát, egyetlen népnevelési intézetet sem tart föl saját költségén; melynek kebelében, a mennyire a hiányosan ismert adatokból hozzá lehet vetni, alig 60 százaléka részesül a tankötelesek számának oktatásban; a mely 1877-ben már az 1879-dik év költségvetésének terhére utalványozza a néhány kedvezményezett vonalon végrehajtott kövezés költségeit; a mely most pingáltatta ki közegházának falait, kívül-belől, igen ékesen s remélhetőleg igen költségesen; a mely most toll-bokrétázta föl rendőrszolgái dívatos kalapját — de a melynek a nép-

nevelési alap évi dotációjá igen magasnak tetszik 6.000 frttal, ergo töröli — csak épen felét.

Nó, de azért nem mondhatja senki, hogy városunk fényében, méltóságában gyarapodást ne látott volna. Minő megnyugtató egy tudat ránk, városi polgároknak nézve, hogy büszkén emlegethetjük: városi közigazgatásunk költségei kerülnek 150 ezer forintnál többre — hogyan jutna tehát még a népnevelésre is 6000 frt; elég 3000. Tiszviselői karunk 1876 óta 2000 — a mostani új rendszerezésekkel, jutalmazásokkal együtt 4000 — frttal huz több fizetést (a 6000 frt, népnevelési dotációból, tehát a tiszviselői fizetések e 4000 frtos emelése nyomán, tulajdonképen csak 2000 frt maradna s így 1000 frt tiszta, csupa ajándék.) Útmunkákra fizettünk 1876-ban 24 ezer frtot; 1878-ra előirányoztunk 32 ezeret, sat.

És minő méltó büszkeséggel mutathatunk monumentalis modorban ez idén restaurált redoutunkra!

Az idegen szájtátra fog megállani átteremtett vigadónk előtt s hát még, ha helyül is megnézi! Azok a Correggiohoz méltó fresko falfestmények, gyönyörű allegorikus alakokkal, emlékeztetve az egyszerű művész remek képére: „Wien bei Nacht,” csak hogy itt nem a sötétség, hanem a ríktó tuli-piros szín miatt nem látszik semmi az alakzatokból. Azok a grandieuse mellék-termek, 70 — 80 személyre számítva s másfél öl magasságban kiváló!

(NB. e mintegy 20—25 ezerre tehető redoute „építési” költségek szintén a jövő évi budgetjét terhelik, a bizottságnak még eddigéig csak annyi tudomása levén róluk, mint a városgazda számadásairól, melyek 1874. vagy 75 óta még mindig készülnek, de e napig még el nem készültek.)

Denique, csak az irigység és rágalom mondhatja, hogy városunk az „ujacra” alatt óriási előhaladást ne tett volna. Ott van kitűnőleg berendezett vízvezetékünk, közvágó hidunk, új város házunk és redoutunk — mind, mind megvannak — polgármesterünk székfoglaló beszédében akárki megolvashatja. És itt van Kolozsvár városa egyetlen népiskola nélkül, haladva a dicsőség, fejlődés, emelkedés útján, s törölve a népnevelési alap illetékének fele részét

a pápa meg akarta őt jutalmazni, öszvére körül tett fáradozásaiért, és különösen azon buzgó tevékenységért, melyet a megmentés napján fejtett ki. De bezzeg, hogy boszankodott ezen az öszvér más nap reggel!

„Oh a bandita! bizonyosan sejt valamit!... gondolta magában, dühösen rázza meg sörényét... de se baj, várj csak te hitvány! majd megkapod visszatértekor a neked szánt rugást... megtartom én azt számodra. És az öszvér meg is tartotta.

Tisztelet elutazása után, a pápa öszvére ismét folytatta nyugalmas életét s az előtti szokásait, Nem jött többé sem Quinquet, sem Beluquet az istállóba háborgatni őt. A fűszeres francia bor élvezésének szép napjai visszatértek, s vele együtt a jó kedve, a kedves kis déli álmok, s a fűgélések, midőn áthaladt az avignon-i nagy hidon.

Hanem még is furcsa kalandja óta, némi hidegséget mutatott irányában a város lakói.

Suttogtak, pusztoztak, ha mellette elhaladtak az utcán, a gyermekek nevetve mutatták egy másnak a kastély tornyát. S még maga a jó szívű pápa sem volt a régi bizalommal barátinőjéhez, s ha megessett rajta, hogy szülőjéből hazajövet, eltalált szunynyadni bátán, mindig azon utógondolat a támadt, ha én ott a magashban a torony erkélyén találnék felbredni!

Az öszvér mindezt jól látta és nagyon szenvedett miatta, de türt némán; hanem midőn a Vedéne Tisztelet nevét ejtették ki előtte, hosszú fülei remegni kezdettek, s rövid nyertést hallatva, mintha nevetne, elkezdte patkóit élesíteni a kövezeten.

Hét év telt el ilyen módon; és ez ének lefolyta után Vedéne Tisztelet egyszerre csak visszaérkezett a nápolyi udvartól. Ideje nem telt volt ugyan ki még ott; de meghallotta, hogy a pápa főmestárnoka hirtelen meghalt Avignonban, s miután az állomás nem lett volna rossz számára is, haza sietett, hogy ő is pályázzék rá.

Mikor ez a fondorkodó Vedéne beáldott a

Vivát Soroksár — akarom mondani Kolozsvár!

— Ö felsége elnöklete alatt tegnapelőtt minisztertanács tartott. Hozzáteszük ehhez a „Bud. Corr.” nyomán, hogy e tanácskozásban Bylandt gróf közhadügyminiszter, Mazuranics horvát bán és Philippovich báró táboisernagy is résztvettek, s hogy annak tárgyat a határvédelmi alap hovaforrásának kérdése képezte. Egy külön királyi leirat el fogja határozni, mily arányban fordítassék ezen alap egy része más művelődési célokra, mint vasutépítésre. Az örvideki vasutépítésről szóló törvényjavaslat természetesen minden irányban fenntartatik, a vasut állami tulajdon képez, valamint azon földterületek is, melyeken az erdők állnak.

A közös hadügyminiszter — írja továbbá a B. C. — csakis az örvideki alap hovaforrása ügyében tartott minisztertanács miatt jött le Budapestre és ittélte minden alap nélkül hozatik kapcsolataba más állítólagos mozgósítási szándékokkal. Bylandt gróf mult hőtí itt tartózkodásakor nem is tudta, hogy Budapestben van-e Andrassy gróf vagy a vidéken, és így természetesen nem is beszélhetett vele.

— Az országgyűlési szabadelvű párt tegnap értekezletét Gorove elnök megnyitva a határvédelmi vasutról szóló javaslat vitetett fel, s első sorban felolvastatott Jakics különvéleménye, mely a dályai összeköttetés helyett az eszközverpelyeit ajánlja.

Pechy miniszter a különvélemény által kívánt összeköttetésre nézve kijelenti, hogy ezt a kormány két okból nem tartja elfogadhatónak, először mert sokkal drágábbba kerül és mert körülbelül 2 milledel hosszabb.

Ezzel megkezdett a részletes tárgyalás.

A 45-nél elfogadott miniszterelnök azon módosítványt, hogy „országos hatóság” kifejezés helyett „horvát-szlavon határvédelmi közigazgatási hatóság főnökségének” tétessék. A trjavaslat többi része változatlanul hagyatott.

Tombor maga és társai nevében a horvát határvédelmi visszakapcsolása érdekében határozati javaslatot jelent be.

Tisza min. eln. kijelenti, hogy a visszacsatolásnak, melyet törvény határoz el, annak idejében meg kell történnie, de annak eszközölésére az idő ma még nem érkezett el, mert azon előmunkálatok, melyeknek a visszacsatolást meg kell előzőlni, még nincsenek végrehajtva, mihelyt ezekkel

palota termébe, a szent atya alig ismert reá, úgy megnőtt és hizott, mióta nem látta. Igaz ugyan, hogy a pápa is nagyon megöregedett volt már és szemüveg nélkül nem igen jól látott.

Tisztelet azért nem jött zavarba.

— Hogyan főtisztelendő szent atyám, szólalt fel, szentségem nem ismer már engem? ... Én vagyok Vedéne Tisztelet! ...

— Vedéne? ...

— Ne igen, tudja szentségem ... ugyan az, ki mindig a fűszeres bort hordta szentségem öszvérijének.

— Ah! igen ... igen ... most már emlékszem ... Jó kis fiu volt az a Vedéne Tisztelet ... És most mit kíván tőlünk?

— Oh! nagyon csekélységet szentséges atyám ... Csak azt akarom kérni ... De igazság! meg van-e még mindig öszvére szentségemnek? S most is olyan jó egészségnek örvend?

— Igen? No annak örülök ... Tehát az első mustárnok helyét kőrném szentségedtől, mert mint hallom az hírtelen meghalt.

— Első mustárnok te légy! De hisz igen fiatal vagy még arra. Ugyan hány éves is vagy?

— Husz éves és két hónapos. Szentséges főúr, éppen öt évvel vénebb mint a szentségem öszvére ... Oh! egék ura, mily derék állat is az! ... Ha tudná szentségem mennyire szerettem én ezt az öszvért! ... Mennyire vágyódtam Olaszországba s látása után! ... Nem fogja-e most megmutatni őt nekem szentségem?

— Megmutatom fiam, meg fogod látni, felelt a jó öreg pápafőszén elérzékenyedve ... S miután annyira szeretted te is e derék állatot, tehát nem akarom, hogy távol élj tőle, s újabb ide hagyd. Mától kezdve személyemhez lesz csatolva főmestárnoki minőségben ... Tudom, hogy bibornokaim kárpáljai fognak, de lassák! hozzá vagyok már ahoz szokva. Jöjj el holnap hozzánk, vecsernyei missa végeztével, akkor egész udvarunk jelenlétében fogom új hivatalod jelvényét átnyújtani neked és azután elvislek

a kormány készen lesz, eleget tesz a törvény rendelkezéseknek.

Ezzel az értekezlet véget ért.

— A jobboldali ellenzék tegnapelőtti értekezletén a határvédelmi vasut és a büntető-törvényjavaslat képezte a tanácskozás tárgyát. A határvédelmi vasut kérdését a párt nyílt kérdésnek kívánja tekinteni. A mi a büntető-törvényjavaslatot illeti, a jobboldali ellenzék határozottan óhajtja, hogy az mielőbb törvénygyé válhasson s részéről kész hozzájárulni bármely okszerű indítványhoz, mely a javaslat letárgyalásának gyorsítását célozná. mert az ölnyök, melyek az országra nézve egy rendszeres büntető-törvénykönyv létrejötteléből származnak, oly nagyok, hogy azok mellett még azon aggodalomnak is háttérbe kell vonulni, hogy netalán a gyakorlat a törvénynek egyes hiányait tüntetné ki, s azok novellaris orvoslása válnék később szükségessé.

— A horvát képviselők, kik megállapodtak abban, hogy eszentul mindig külön fognak értekezleteket tartani és nem iratkoznak be együttesen egy országgyűlési klubba sem, elhatározták, hogy a képviselőházban határozati javaslatot indítványoznak a horvát határvédelmi bekebelezése tárgyában. Ezen határozati javaslatot — írja a „Bud. Cor.” Tomor Iván terjeszti be a horvát képviselők nevében. E resoluto értelmben utatának a ház a kormányt a törvények az örvideki bekebelezését kimondó határozatainak minél gyorsabban való foganatosítására.

— A néptanítók nyugdíjaztatásáról szóló törvény, mint a „Hon” írja, még mindig nincs végrehajtva, habár nagyjában már megvalósítottnak tekinthető. — Tizenkétezer közszégből ugyanis 9800 s mintegy 20 ezer tanító közül 17,500 lépett be az intézetbe. A díjak az adóval egyszerre hatjatkant be. A közszégek törzs és évi befizetései a mult év végeig 147,111 frt, a tanítóké 188,916 forintot tettek, ezenkívül az államsegély után törvény által megállapított 3 százalék tett 1316 forintot. A múlt év végeig ezen alapon 645,202 forintnak kellett volna befolynia s így mindeddig jelentékeny hátralék van, azonban a számvézőszék jelentése szerint a viszonyok a jelen 1877-ik évben határozottan javultak. A nyugdíjazásról szóló törvényjavaslat végrehajtásának nagy akadályt az, hogy 114 városi s felekezeti nyugdíjtestület létezik s ezekkel külön külön kell alkudozni. Így pl. az erdélyi százsokkal nagy baj van annyiban, mert ok nem akarják a törvény által kimondott követelményt elfogadni, hogy a

megnézni az öszvért, s velünk együtt eljössz a szőlőbe is ... he! he! jó lesz, nem de?! most eredj ...

(Folyt. köv)

BULGÁRIA.

SZATHMÁRY GYÖRGYTÖL.

(Folytatás.)

De Boris nemsokára Rómához fordult és pedig leginkább azért, mert a görögök még azt sem akarták megengedni, hogy a bolgároknak bár csak egy saját püspökjök legyen. Boris követei 866-ban érkeztek a pápához s kérésüket 106, jobbra igen naiv kérdésben foglalták össze (pl. szabad-e nekik lábravalót viselni). Azonban egyik pontra, hogy vajjon van-e a bolgároknak joga külön patriarchára, a pápa kitérőleg felelt s azt mondá, hogy egyelőre csak két püspököt küld a viszonyok tanulmányozására. Ugyanazon év novemberében meg is érkezett a két püspök Bulgáriába, hol a római ritust hozták be; Boris pedig azonnal kikérgette a görög papokat s bolgár érsekeknek kívánta Formosus püspököt, de erre II. Adorján pápa személyes tekintetéből nem akart ráállani. Boris ekkor Marinus diakont jelöltte ki az érseki székre, de a pápának ez sem tetszett s Sylvestert nevezte ki Bulgária érsekévé. Ez pedig Borisnak nem tetszett, ki azt el is kergette s bele unván a sok buzavonába, ismét Byzancz felé fordult s titokban kibékült a görögökkel. Így hiúsult meg csupa személyes tekintetéből egy igen fontos ügy; így nyert Byzancz döntő súlyt Bulgáriában vallási, egyházi s azzal egyszerűsmond nemzetiségi tekintetben is. Nevezetesen forduló pont ez. Ha sikerült volna Bulgáriát a katolicizmusnak megnyerni! És mily könnyű volt az alkalom. A fennebb említett 106 kérdésből Jirecek azt a meggyőződést meríti, hogy akkor, az uralkodó nem szláv nép még nem volt összeolvadva a meghódított szlávokkal!

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasenstein et Vogler hirdetés köv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szerviztér 6. sz.

Nyitléri czikkok

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

különböző testületek tanítóinak nyugdíjazásánál a reciprocitás elve szem előtt tartható. Egészben véve a viszony az új év kezdetével jelentősen javult s az egész intézmény rövid idő alatt megállapodott lesz.

— Az orosz kölcsön. Mint jelentik, a 307½ millió márká növevőszegben aláírásra bocsátott orosz kölcsönre Berlinben 69 millió márkát, Párisban pedig csak 12 millió frankot jegyeztek. E hírek szerint a kölcsön, úgy látszik, megbukott.

— A közoktatási miniszter a jövő héten fogja a képviselőház elé terjeszteni jelentését a hazai közoktatásügy állapotáról. A jelentés közoktatásügyünk két évi — 1875 és 1876-ki — állapotának adja részletes képét, s a közoktatási miniszterium minden eddigi jelentései közt a legkimerítőbb, csak a népnevelés vonatkozó része mintegy 90 ivre terjed.

A nagyszebeni esküdtszék.

Nagy-Szeben, nov. 21.

Mély megbátránkoszt és megilletődést kell hogy keltsenek a hazafiásan érző minden ember szívében az erdélyrészi sajtó egy töredéke hasábjain meg-megújuló azon féktelen és epés kifakadások, melyek éle következtetesen a magyar állam létjogosságára és a magyar nemzet hegemoniája ellen irányul, és melyekre mintegy bátorításul a további folytatásra — némely esküdtszék, mint p. o. az itteni, a büntelenség bélyegét rástüti.

A nagyszebeni esküdtszék elé mindössze három sajtópör — még pedig mindhárom a jelen év folyamában — került eldöntés végett az intézménynek életbeléptetése óta.

Az elsőben az itteni esküdtszék egy brassói nem szász embert vétkekesnek nyilvánított, mert vádlott a „Kronstädter Zeitung” hirdetési rovatában saját háza eladására vonatkozó egyik hirdetésében annak okán, hogy miért teszi eladóvá házát, azt említette föl, hogy szomszédnője „zsémbes, veszedelmes szász paraszatszöny.” Szász esküdeink ebben becsületsértést láttak és vádlott el lett ítélve.

A másodikban ellenben az itteni esküdtszék „nem vétkekesnek” nyilvánított két idevaló mérszácst, ki a helyi „Sieb. D. Tageblatt” hirdetési rovatában egy több évvel ezelőtt idelepedett nem szász ajku, vállalkozó szellemű, nagyon versenyképes, a cs. k. katonaság husszükséglete biztosítására szerződésileg kötelezett más mérszácst azzal vádolta, hogy a katonalégénységet úgy súly mint szerződészerű minőség tekintetében

A konstantinápolyi zsinat (870) a pápai legatus minden kifogása ellenére kimondotta, hogy a bolgár érsek a konstantinápolyi patriarcha alá tartozik. A ravaszi és számító görögök annyira kitüntették a bolgár érseket, hogy első helyet adtak neki a konstantinápolyi patriarcha után.

Boris után, ki maga kezdi meg a bolgár nemzeti szentek névsorát, legidősb fia, Vladimir következett a trónon, kinek nevéhez azonban semmi kiváló esemény nem fűződik.

Valamennyi bolgár uralkodó közt legjelentékenyebb Boris második fia, Simon (893—927), ki 913. és 917-ben a görögök ellen vívott győzelmes nagy csatái által annyira kiterjeszté Bulgária határait, hogy Konstantinápoly és néhány tengerparti város kivételével majdnem az egész Balkán-félsziget az ő hatalmában volt. Ekkor Bulgária határai Mesembriától a Pontus mellett Drinápolynál a Rhodopéig húzódtak el. Makedoniának csak tengerparti része maradt a görögök kezében. A déli határok az Olymptól kezdve a Kalama-torkolatig mentek Korfuval szemben, a tengertől a tengerig. A Szerbiai földi bolgár határt képezte az egyesült Drim folyó, a fehér Erim és az Ibar. Innen kezdve a Száváig terjedt a bolgár határ.

Ily sikerek után nem lehet csodálni, ha Simon fölvette a cázir címet. (A „bolgárak cázárja és a görögök uralkodója”-nak nevezte magát.) De a cázir koronát nem Byzanczból, hanem Rómából kapta. Hogy a cázir méltóság (a latin caesarból) teljes legyen, Simon a bolgár érsekséget patriarchatassá emelte. A cázir Nagy-Prészlavban székelt (a mai Prészlava falu, törökül Eski-Stambul), a patriarcha pedig Drsterben (Szilisztriában). Simon négy fiút hagyott hátra; első nejétől Mihályt; második nejétől (Sursubul György bojár nővérétől) Pétert, Jánost és Benjaminget, vagy Bojánt.

A hatalmas Simon fia, Péter (927—967) követte a trónon; méltatlan utódá apjának. Mig Simon a hatalmas állam-alapító és kiterjesztő fejedelmek sorába lépett, Péter a bolgár szentek

(2—3)

Iskola Alapítvány - Kolozsvár Nyomtatott kiadás - 2017. évi költségvetés